

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 467/2016-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. augusta 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpenej advokátkou [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do rodinného života podľa čl. 10 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd uznesením Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 36 Em 3/2015-48 z 8. februára 2016 a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 41 CoE 151/2016-105 zo 7. apríla 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. júla 2016 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do rodinného života podľa čl. 10 ods. 2 Listiny

základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 listiny uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 36 Em 3/2015-48 z 8. februára 2016 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 41 CoE 151/2016-105 zo 7. apríla 2016 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že rozsudkom okresného súdu č. k. 31 P 209/2011-79 z 15. februára 2012 právoplatným a vykonateľným 9. marca 2012 (ďalej len „rozsudok okresného súdu z 15. februára 2012“) bola dcéra sťažovateľky maloletá ■■■ zverená do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov (matka podľa tejto úpravy mala mať maloletú v starostlivosti každý nepárny týždeň a otec každý párny týždeň).

Otec maloletej Lary sa návrhom podaným okresnému súdu 23. novembra 2015 domáhal súdneho výkonu rozsudku okresného súdu z 15. februára 2012 o zverení dieťaťa do striedavej starostlivosti a svoj návrh odôvodňoval tým, že sťažovateľka marí výkon nariadenej striedavej starostlivosti o maloletú dcéru, keď mu „*opakovane v dňoch 22. 11. 2015, 06. 12. 2015 a 20.12. 2015..., odmietla dcéru na realizáciu striedavej starostlivosti odovzdať...*“.

Sťažovateľka sa na výzvu okresného súdu k návrhu vyjadrila. Okresný súd po oboznámení sa s vyjadrením sťažovateľky postupoval podľa § 272 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a vyzval sťažovateľku, aby realizáciu striedavej osobnej starostlivosti nemarila, s tým, že ju zároveň upozornil na následky nerešpektovania výzvy. Okresný súd v predmetnej výzve tiež oboznámil sťažovateľku s tým, že ak existujú objektívne dôvody, pre ktoré nebolo možné rešpektovať rozsudok okresného súdu z 15. februára 2012, aby doručila súdu listinné dôkazy preukazujúce tieto okolnosti. Sťažovateľka na výzvu súdu nereagovala.

Otec maloletej písomnými podaniami oznámil okresnému súdu, že „*k realizácii striedavej starostlivosti nedošlo ani dňa 10. 1. 2016 a dňa 24. 1. 2016*“.

Okresný súd považoval za preukázané, že počnúc od 22. novembra 2015 nedochádza k realizácii striedavej starostlivosti v súlade s rozsudkom okresného súdu z 15. februára 2012 a k zmene nedošlo ani po výzve zaslanej sťažovateľke okresným súdom, preto pristúpil k zisťovaniu, či realizovanie striedavej starostlivosti na základe právoplatného a vykonateľného rozsudku z 15. februára 2012 nie je v rozpore so záujmom maloletého dieťaťa. Okresný súd rozpor so záujmom maloletého dieťaťa nezistil (zo spisu okresného súdu sp. zn. 31 P 99/2015 v konaní o návrhu sťažovateľky na zmenu úpravy práv rodičov k maloletej ani z vyjadrenia a listín predložených sťažovateľkou), a preto ustálil, že zo strany sťažovateľky došlo k porušeniu práv a povinností vyplývajúcich z rozsudku okresného súdu z 15. februára 2012 a napadnutým uznesením z 8. februára 2016 jej podľa § 273 ods. 1 OSP uložil pokutu v sume 200 €.

Sťažovateľka sa proti uzneseniu okresného súdu odvolala a o jej odvolaní rozhodol krajský súd napadnutým uznesením zo 7. apríla 2016 tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil.

Sťažovateľka so závermi okresného súdu a krajského súdu nesúhlasí a vo svojej sťažnostnej argumentácii uvádza:

„V auguste 2015 došlo k nervovému zrúteniu maloletej, ktorá SOS (pozn. striedavú osobnú starostlivosť) odmietala už dlhodobo. Pediatrička maloletej [REDAKOVANÉ] odporučila sťažovateľku matku k detskej psychologičke, prvý voľný termín, nakoľko bolo dovolenkové obdobie bol u [REDAKOVANÉ]. Sťažovateľka teda navštívila psychologičku, ktorá diagnostikovala maloletej akútnu stresovú reakciu a odporučila ďalej nevystavovať dieťa neprimeranému stresu plynúcemu z SOS. Komunikácia otca s matkou počas tohoto obdobia bola veľmi zlá, zo strany otca bolo cítiť neochotu a nezáujem riešiť s matkou vzniknutú situáciu.

Na základe tohto vyjadrenia podala sťažovateľka návrh na úpravu práv a povinností k mal. a návrh na vydanie predbežného opatrenia, ktorým bude SOS zrušená, (návrh je vedený na OS BB 31P 199/2015).

Okresný súd... schválil predbežným opatrením zrušenie SOS, ale odvolací súd toto rozhodnutie zrušil. ...

Medzitým maloletá začala odmietať stretávanie sa s otcom úplne. Otec listom matke zakázal navštevovať psychologičku [REDAKOVANÉ], ku ktorej mal. nadobudla dôveru a s ktorou maloletá spolupracovala. Matka napriek snahe, nenašla spôsob ako u maloletej navrátiť vzťah k otcovi. Maloletá bola vypovedať na UPSVR BB, kde kolízny opatrovník na účely súdneho konania uviedol, že maloletá odmieta SOS. ...

Na prvom pojednávaní v tejto veci dňa 21.12.2015 súd určil znalecké dokazovanie a ustanovil znalkyňu [REDAKOVANÉ], aby posúdila vzniknutú situáciu a zhodnotila, či maloletá skutočne odmieta SOS.

Znaleckým posudkom znalkyňa jednoznačne preukázala, že v záujme maloletej je, aby bola zverená do osobnej starostlivosti matky a SOS bola zrušená.

Otec s výsledkom znaleckého dokazovania nesúhlasil.

Opakovane podal návrh na začatie trestného stíhania podľa ust. §349 Tr. Zak.

Stretávanie sa otca s dieťaťom resp. jeho odovzdávanie prebieha nasledovne:

V nedeľu, keď má si otec dieťa vyzdvihnúť, dieťa ráta hodiny, so strachom otca čaká, neje, je vystresovaná, plačlivá, smutná.

Sťažovateľka dieťa zbalí, pripraví na odovzdanie a spolu zídu k otcovi, ktorý ich čaká v suteréne bytového domu.

Tam ich nechá samých, po 1-2 minútach sa vráti dieťa mlieka a otrávené. Čo je obsahom rozhovoru, sťažovateľke nie je známe.

Dieťa je rozrušené, nervózne, ale keď vidí, že otec nasadne do auta, sa upokojí. Vybehne naspäť do bytu. Sťažovateľka zoberie zbalené veci a vracia sa do bytu,

Otec má možnosť si dieťa odvieť, ostane s ním sám, čo sa však deje medzi nimi, sťažovateľka nevie uviesť.

Klamstvá otca o tom, že matka počas tých pár minút, kedy ju odovzdáva dieťa manipuluje, sme odstránili tým, že vždy je prítomná tretia osoba, ktorá môže dosvedčiť, že dieťa je s otcom úplne samo. Matka nie je v miestnosti, ani na dieťa z inej miestnosti nehľadí, ani nekričí. Je za zatvorenými dvermi.

Násilím nútiť dieťa sa jej bridí, hlavne keď vidí, ako je dieťa od obeda rozrušené a nesústredené, a ako nervózne čaká na 18.30 hodinu. Maloletá odmieta ísť k otcovi čo i len na krátku návštevu, kvôli strachu z výčitiek prečo odmietla SOS, čím je zo strany otca a jeho partnerky veľmi psychicky zaťažovaná.

Znalecký posudok poukázal na odcudzenie sa otca s dieťaťom, nakoľko otec dieťa nepočúva a nereflektuje jeho pocity a želania.

Napriek tomu súdy nútia matku, aby dieťa odovzdávala, aby dieťa do SOS nútila a doslova ho vyhodila.

Vyslovene Krajský súd Banská Bystrica uvádza, že načo bolo treba čakať na vykonanie znaleckého dokazovania, otec dieťaťa nepochybil (čo znalecký posudok následne vyvrátil), na čo skúmať práva dieťaťa alebo matky. Či chceme alebo nie, rozsudok treba realizovať, na čo posudzovať dôvody, ktoré viedli dieťa k tomu, že povedalo nie, na čo skúmať dôvody matky, prečo rešpektuje želanie dieťaťa. ...

Kto sa pýta matky sťažovateľky ako prebieha jej neďeľa, keď má dieťa odovzdať otcovi.

Kto sa pýta matky ako to zasahuje do jej života.

Má doma dieťa, ktoré jednoducho povedalo SOS nie, povedalo to všade, kde bolo treba. Má doma dieťa, ktoré trpí, trápi sa. Je nevyhnutné, aby sme si položili otázku čo je viac, výkon úradného rozhodnutia alebo zdravé a spokojné dieťa? Čo je viac?

Matka má právo aj na svoj život, na zdravé rodinné prostredie.

Matka je povinná počúvať želania a túžby svojho dieťaťa. U každej matky je dieťa prvoradé. Ale kde je právo matky na pokojný život? Ako má matka bojovať s touto situáciou, keď ju všetci len trestajú a vidia vinu v nej?

Doteraz jej nikto nepovedal, ani súdy, ani kolízni opatrovníci, ani psychológovia, ako má dieťa prinútiť, aby sa začala realizovať SOS. Má to dieťa nechať na ulici pred domom a zamknúť? A nech si s ňou otec bude robiť čo chce? Toto mal na mysli krajský súd?

Jednoznačne súdy neoprávnene zasahujú do súkromného a rodinného života sťažovateľky.

Myslím, že na tieto vyššie položené otázky dali odpoveď medzinárodné inštitúcie, ktoré priznali práva aj deťom. Dieťa je ľudská bytosť nie športová trofej, ktorú si po týždni striedame. A to dieťa povedalo nie. Dieťa má tie isté práva ako dospelý a má aj právo vyjadriť svoj názor a má právo na to, aby jeho názor bol rešpektovaný!

Tiež je pozoruhodné jednostranné vyhodnotenie dôkazov súdmi, kedy súdy dôkaz Správa psychologičky, ktorá poukazuje na akútnu stresovú situáciu u dieťaťa a nedoporučuje pokračovať v SOS, neberú do úvahy, neberú do úvahy ani vyjadrenie

samotného dieťa realizované sociálnym zisťovaním, ani námietku kolízneho opatrovníka na možný problém pri realizácii výkonu rozhodnutia.

Či znalec, či psychológ, ktorý robil vyšetrenie, alebo aj samotný kolízny opatrovník sa vyjadrujú a konštatujú, že ide o dieťa nadpriemerne inteligentné, schopné definovať a zrozumiteľne formulovať svoje názory a túžbu. A dieťa svoje NIE povedalo jasne a opakovane pred nezávislými osobami...

Súd nepreukázal žiadne marenie, alebo neumožňovanie styku dieťaťa a otca zo strany sťažovateľky.

Preto uloženie pokuty, napriek tomu, že nie je k tomu dôvod, sa javí ako nezákonné a aj neľudské. Sťažovateľka nekonala v rozpore s povinnosťou uloženou rozsudkom. ...

Zmyslom ukladania pokuty pri výkone rozhodnutia nie je sankcionovať povinného, ale primárne vymôcť splnenie si povinnosti v prospech oprávneného. Pokiaľ sa preukáže, že povinný splniť nemohol a to napriek jeho snahe, nemôžu súdy považovať za splnené podmienky stanovené zákonom na uloženie pokuty.

Znaleckým posudkom bolo zjavne preukázané, že sťažovateľka nebráni, nenavádza maloletú k tomu, aby SOS nerealizovala pre nejaké jej zámienky.

Stotožňujeme sa so záverom Ústavného súdu ČR III. ÚS 3462/2014, kde ústavný súd konštatuje, že výchovné pôsobenie rodiča na dieťa nesmie prekročiť racionálnu mieru a malo by rešpektovať rozhodnutie dieťaťa tak, aby boli naplnené požiadavky stanovené č. 12 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa. Je preto nevyhnutné, aby súdy rešpektovali názor dieťaťa. Ako už ÚS ČR v náleze II. US 3765/11 uviedol, Inštitút nariadenia výkonu rozhodnutia nie je určený k tomu, aby sa stal nástrojom násilnej zmeny prejavov vôle dieťaťa.

Pokiaľ nie je možné dieťa cez výchovné pôsobenie presvedčiť, aby išlo dobrovoľne k otcovi do SOS, ukládanie pokút sa zdá byť nezmyselné a neplniace zákonom predvídaný účel.“

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vo veci samej o jej sťažnosti rozhodol „o tom, že Uzneseniami Okresného súdu Banská Bystrica spis. Zn. 36 Em 3/2015 a Krajského súdu Banská Bystrica spis. Zn. 41 CoE 151/2016 v tejto veci boli porušené práva sťažovateľky a to právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do rodinného života

garantované čl. 10 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivý proces garantované čl. 36 ods. 1 Listiny.

Súčasne navrhujeme, aby Ústavný súd SR v zmysle ust. § 56 ods. 2 zákona o organizácii US č. 114/1993 Z.z. ako Uznesenie Okresného súdu BB spis. zn. 36 Em 3/2015, tak aj Uznesenie Krajského súdu BB spis. Zn. 41 CoE 151/2016 zrušil.“.

Sťažovateľka zároveň navrhla, aby ústavný súd „odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia a to z dôvodu, že opakované ukladanie opatrení resp. pokút v týchto prípadoch odôvodňuje začatie trestného stíhania pre trestný čin podľa ust. § 349 Tr. Zak. voči sťažovateľke, výrazne to zasahuje do jej práv a má to negatívne účinky na fungovanie celej jej rodiny“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd

na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky a skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

Z obsahu sťažnosti, ako aj navrhovaného petitu vyplýva, že sťažovateľka sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do rodinného života podľa čl. 10 ods. 2 listiny a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 2 listiny uznesením okresného súdu z 8. februára 2016 (ktorým bola sťažovateľke uložená pokuta v súvislosti s marením striedavej starostlivosti rodičov o maloletú) a uznesením krajského súdu zo 7. apríla 2016, potvrdzujúcim uznesenie okresného súdu z 8. februára 2016.

V podstatnej časti svojej sťažnostnej argumentácie sťažovateľka namieta nesprávne a s jej základnými právami rozporné závery okresného súdu a krajského súdu v napadnutých uzneseniach o tom, že v danom prípade nebola preukázaná danosť takých okolností, ktoré by svedčili o tom, že realizácia striedavej starostlivosti rodičov o maloleté dieťa na základe právoplatného a vykonateľného rozsudku je v rozpore so záujmom dieťaťa.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľky uznesením okresného súdu

Ústavný súd vo svojej judikatúre stabilne uvádza, že jeho právomoc poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sa riadi princípom subsidiarity a je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy, ktoré sú povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto právomoc ústavného súdu nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd mohol domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Sťažovateľka mohla využiť a aj využila prípustný riadny opravný prostriedok – odvolanie proti uzneseniu okresného súdu, o ktorom rozhodol krajský súd. Právomoc iného súdu (krajského súdu) poskytnúť ochranu základným právam sťažovateľky vylučuje právomoc ústavného súdu v tej istej veci, a preto ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti uzneseniu okresného súdu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

Ústavný súd preto obmedzil svoju prieskumnú právomoc pri predbežnom prerokovaní sťažnosti na posúdenie uznesenia krajského súdu.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľky uznesením krajského súdu

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaniach, ktoré im predchádzali, alebo samotných rozhodnutiach došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tiež by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Ústavný súd zvyrazňuje, že súčasťou práva na spravodlivé konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Túto požiadavku zvyrazňuje vo svojej judikatúre aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý v tejto súvislosti najmä uviedol: „Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamena, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad“ (napr. *Georgidias c. Grécko* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997). Európsky súd pre ľudské práva ale zároveň tiež pripomína, že právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument

(argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho konania považovaný za rozhodujúci (porovnaj napr. rozsudok vo veci Ruiz Torijo c. Španielsko z 9. 12. 1994, Annuaire, č. 303-B). Aj podľa judikatúry ústavného súdu odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. III. ÚS 209/04, IV. ÚS 112/05).

Ústavný súd na účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z hľadiska ústavnej udržateľnosti jeho záverov, resp. z hľadiska dostatočného odôvodnenia v príčinnej súvislosti s namietaným porušením sťažovateľkou označených práv a konštatuje, že krajský súd sa relevantne vysporiadal so všetkými skutočnosťami rozhodnými v danej veci a svoje závery dostatočne odôvodnil, keď uviedol:

«V prejednávanej veci je vykonateľným rozhodnutím rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica, č. k. 31 P/209/2011-79 z 15. 02. 2012, ktorý nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 9. 3. 2012, a povinnosťou, ktorá mala byť plnená (ktorá vychádza z tohto právoplatného rozhodnutia) je povinnosť pripraviť maloleté dieťa na realizáciu striedavej osobnej starostlivosti a na jeho prevzatie druhým rodičom v stanovený čas ako aj samotné odovzdanie maloletého dieťaťa druhému rodičovi. Pokiaľ sa jedná o vysvetlenie pojmu „maloleté dieťa na realizáciu striedavej osobnej starostlivosti pripraviť“, odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že uvedená „príprava“ predpokladá nielen materiálne zabezpečenie dieťaťa, a to najmä vhodným oblečením, zdravotnými potrebami, prípadne ďalšími vecami potrebnými pre dieťa, vzhľadom k tomu, že nie je možné rozumne predpokladať, že by dieťa, ktoré je do striedavej starostlivosti zverené, malo všetky veci (osobitne školské potreby a školské učebnice) dvojmo u oboch rodičov, ale predpokladá aj psychickú prípravu dieťaťa tak, aby nedošlo k narušeniu vzťahov medzi dieťaťom a druhým z rodičov. S ohľadom na vzťah rodiča a dieťaťa je úlohou ktoréhokoľvek rodiča, aby viedol dieťa k úcte k druhému rodičovi a pripravil ho na stretnutie. Pokiaľ rodič správne pochopil význam svojej úlohy pri výchove dieťaťa, potom si musí byť vedomý toho, že má prvotnú zodpovednosť za prípravu dieťaťa na stretávanie sa s druhým rodičom. Ak má totiž rodič zdravú osobnosť, má k dieťaťu pozitívny vzťah a má dobrý charakter, má záujem, aby malo dieťa v zásade rovnocenný vzťah aj s druhým rodičom a to aj v prípade, ak má voči nemu

vlastné osobné výhrady. Obaja rodičia si musia uvedomiť, že úloha druhého rodiča pri výchove má svoj význam a pokiaľ by nebol jeden rodič schopný (prípadne ochotný) zabezpečiť druhému rodičovi právo podieľať sa na výchove dieťaťa v určenom rozsahu, potom možno dôvodne pochybovať o výchovnej spôsobilosti tohto rodiča, nakoľko realizácia styku s druhým rodičom je pre normálny vývoj dieťaťa veľmi dôležitá.

Na druhej strane je však nevyhnutné uviesť, že v praxi sa vyskytujú aj prípady, kedy napriek tomu, že rodič robí všetko pre to, aby dieťa na odovzdanie druhému rodičovi pripravil, z určitých dôvodov nie je možné toto odovzdanie realizovať. Je tomu tak vtedy, ak by realizácia vykonateľného rozhodnutia formou jeho výkonu bola v rozpore so záujmami maloletého, najmä v rozpore s jeho právom na zdravý fyzický i psychický vývin. Vtedy platí, že napriek tomu, že je základným účelom vykonávacieho konania zabezpečenie splnenia povinnosti uloženej týmto rozhodnutím, tento účel nie je možné dosiahnuť tak, že by samotným núteným výkonom boli porušené práva dieťaťa, ktoré mali byť uvedeným právoplatným a vykonateľným rozhodnutím garantované. Ak by tomu tak totiž nebolo, mohlo by sa stať, že by vo vykonávacom konaní bol úplne popretý zmysel, ktorý sa vykonávaným rozhodnutím sledoval. V súdnej judikatúre i literatúre (napr. Handl, V, Rubeš, J. Občanský soudní rád - Komentár, II. Díl, Panorama Praha 1985, str. 290, 292, 293) sú pritom známe prípady, ak dieťa nebolo možné v súdom stanovený čas oprávnenému odovzdať z dôvodu reálne preukázaného zhoršenia zdravotného stavu dieťaťa, ale aj prípady, ak po vydaní vykonateľného rozhodnutia došlo k takému radikálnemu zhoršeniu vzťahov maloletého a rodiča, ktorému má byť dieťa odovzdané, že sa samotné dieťa oprávnene bráni tomu, aby bolo vydané do výchovy (prípadne sa uskutočnil styk) osobe, ktorá je vo výroku rozhodnutia o výchove určená. V takýchto prípadoch síce existuje právoplatné a vykonateľné rozhodnutie súdu ukladajúce povinnosť, avšak toto rozhodnutie nie je možné fakticky vykonať, keď nie je možné konštatovať naplnenie druhého predpokladu na nariadenie výkonu rozhodnutia, a to nesplnenie povinnosti stanovenej súdom vo vykonateľnom rozhodnutí z dôvodov, ktoré by nemali podstatu v záujme o zdravý vývin maloletého dieťaťa. Preto je vo vykonávacom konaní vždy potrebné skúmať, či si povinná osoba mohla alebo nemohla splniť svoju povinnosť dieťa na styk (alebo odovzdanie do výchovy) pripraviť a dieťa odovzdať bez vážneho ohrozenia záujmov dieťaťa. Pokiaľ sa jedná o fyzický (zdravotný) stav dieťaťa ako prekážky výkonu rozhodnutia, napr. v prípade

dieťaťa s angínou a s vysokou horúčkou, uvedený bude zrejme pomerne ľahko zistiteľný správami ošetrojúceho lekára a zároveň tento stav s najväčšou pravdepodobnosťou bude predstavovať len krátkodobú nemožnosť splnenia povinnosti dieťa na realizáciu styku (či striedavej starostlivosti) pripraviť a druhému rodičovi odovzdať. Takýto stav potom vo všeobecnosti nebude predstavovať ani zmenu pomerov odôvodňujúcu zmenu vykonateľného rozhodnutia o výchove maloletého (§ 163 ods. 2 O. s. p.). Ak sa však samotné dieťa bráni tomu, aby bolo vydané do výchovy (prípadne sa uskutočnil styk) osobe, ktorá je určená vo výroku rozhodnutia o výchove, v takomto prípade bude treba posúdiť, či odpor dieťaťa je oprávnený a teda, či uskutočnenie výkonu rozhodnutia proti vôli dieťaťa nepoškodí dieťa v jeho psychickej popr. i jeho fyzickej stránke. Dôvody odporu dieťaťa s odovzdaním do výchovy druhému rodičovi (prípadne s uskutočnením styku) pritom môžu byť rôzne. Od bežnej neochoty dieťaťa zmeniť čo i len nakrátko svoje prostredie (napr. len z dôvodu, že u druhého rodiča nemá rovnaké hračky, najlepších kamarátov, nechce sa mu cestovať, atď.), ktorá neochota celkom zjavne nie je dostatočným dôvodom nerealizovania striedavej starostlivosti (či styku), cez zmenu vzťahu dieťaťa k druhému rodičovi len v dôsledku nesprávneho pôsobenie rodiča, ktorý mal maloleté dieťa do výchovy druhého rodiča odovzdať (nesprávna výchova nesmerujúca k budovaniu zdravého vzťahu dieťaťa k obom rodičom), ktorá nesprávna výchova by predstavovala porušenie povinnosti rodiča dieťa na styk (alebo na odovzdanie do výchovy druhému rodičovi) pripraviť a druhému rodičovi odovzdať, až po okolnosti, ktoré rodič majúci dieťa odovzdať rodičovi druhému ovplyvniť nedokáže, a ktoré mali za následok vážne zmeny v citovej náklonnosti dieťaťa k rodičovi oprávnenému (nesprávne pôsobenie oprávneného rodiča na maloletého, traumatizujúci zážitok, ktorý oprávnený rodič maloletému spôsobil, a podobne). Pokiaľ sa jedná o poslednú skupinu okolností, len tieto sú celkom dozaista dôvodmi, pre ktoré návrhu oprávneného rodiča na výkon rozhodnutia spočívajúceho v realizácii styku s maloletým (alebo v realizácii striedavej starostlivosti), nie je možné vyhovieť, a v prípade, ak takýto výkon už nariadený bol, je nutné ho postupom podľa § 268 O. s. p. zastaviť. Rovnako uvedené dôvody predstavujú tak významnú zmenu pomerov, že odôvodňujú zmenu rozhodnutia o výchove maloletého.

Odvolačí súd k uvedenému uvádza, že okresný súd po tom, čo mal jednoznačne za preukázané, že k realizácii striedavej osobnej starostlivosti o maloletú u oprávneného

nedochádza a k náprave uvedeného stavu nedošlo ani po doručení výzvy podľa § 272 ods. 3 O. s. p. povinnej, vzhľadom aj na obsah písomného vyjadrenia povinnej dôsledne skúmal, aké sú dôvody, že k odovzdaniu maloletej do striedavej starostlivosti oprávneného nedochádza. Následne dospel k správne mu záveru, že z realizovaných zistení nevyplývajú žiadne také okolnosti, ktoré by mohli charakterizovať nezrealizovanie styku maloletej s jej otcom (oprávneným) ako odôvodnené. Z obsahu súdneho spisu (ani osobitne z písomných podaní povinnej) totiž v prvom rade neboli zistené žiadne podstatnejšie pochybenia otca vo výchove maloletej, keď opak nie je možné konštatovať ani z výsluchu maloletej. Z uvedeného totiž vyplýva len, že táto u svojho otca niečo robiť nemohla (ísť za kamarátkami von, ložiť po stromoch) a niečo naopak robiť musela (pomáhať so starostlivosťou o nevlastnú sestru) a ďalej, že bola občas i vyhrešená (keď mala špinavé oblečenie po návrate u vonku). K uvedenému je však potrebné uviesť, že je nie len právom, ale aj povinnosťou rodičia dieťa vychovávať, pričom pod výchovou nie je možné rozumieť len pozitívnu motiváciu dieťa k určitému správaniu, jeho vzdelávanie, budovanie jednotlivých (najmä) sociálnych návykov a následné rôzne formy odmeňovania dieťaťa v prípade ak naučený vzorec správania akceptuje a dodržiava, ale aj použitie primeraných výchovných prostriedkov v prípade, ak maloleté dieťa tento vzorec správania neakceptuje, samozrejme za predpokladu, že predmetné výchovné opatrenia sú primerané, t. j. neohrozujúce zdravie, dôstojnosť, duševný, telesný a citový vývin dieťaťa (k uvedenému pozri § 30 ods. 3 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine). To, že by výchovné opatrenia (eventuálne) použité otcom maloletej boli neprimerané však z obsahu súdneho spisu nevyplýva, uvedené vo svojom odvolaní neprezentuje ani matka maloletej, kolízny opatrovník v správe zo sociálneho zisťovania zo dňa 19. 1. 2016 a čo je najdôležitejšie, tieto nevyplývajú ani z výsluchu maloletej, ktorá sama uviedla, že otca má rada, páči sa jej u neho, len nechce u neho bývať. Z uvedeného vyplýva, že v prejednávanej veci nebolo zistené, že by dôvodom odmietania striedavej starostlivosti maloletou bolo nesprávne pôsobenie oprávneného (prípadne jeho manželky) na maloletú, že by oprávnený maloletej spôsobil nejaký traumatizujúci zážitok, ktorý by mohol zmeniť postoj maloletej k nemu, a ani, že by kvalitatívny charakter tohto vzťahu bol na takej úrovni, aby znemožňoval, aby povinná prípravu maloletej na realizáciu striedavej osobnej starostlivosti dokázala realizovať. Takýmto traumatizujúcim zážitkom, ktorý potenciálne mohol zmeniť postoj maloletej k svojmu otcovi, pritom nemohla byť

reakcia otca maloletej, ktorý mal podľa tvrdenia povinnej kričať, keď mu maloletá dňa 2. 8. 2015 oznámila, že by radšej bývala len u matky. Z obsahu písomného vyjadrenia povinnej totiž vyplýva, že maloletá svoj nesúhlas so striedavou osobnou starostlivosťou po prvý krát vyjadrila práve dňa 2. 8. 2015, kedy mal na toto stanovisko maloletej otec nevhodne reagovať, a teda, ak aj došlo k zmene postoja maloletej k svojmu otcovi, k tejto zmene muselo dôjsť už predtým, ako toto svoje stanovisko maloletá otcovi vyjadrila, a pod vplyvom iných okolností, aké povinná opisuje. Ďalej z obsahu výpovede maloletej vyplýva, že od povinnej vie o tom, že oprávnený podal na priateľa povinnej žalobu, že sa oprávnený formou krátkej textovej správy (SMS) povinnej „vyhrážal, že zavolá policajtov“ a podobne, čo opätovne nesvedčí o takej výchove povinnej vo vzťahu k maloletej, aby bol zabezpečený zdravý vzťah dieťaťa k obom rodičom, a o vhodnej psychickej príprave maloletej na realizovanie striedavej starostlivosti. Naopak z uvedenej skutočnosti, ako aj z okolnosti, že napriek tomu, že sa maloletá opakovane vyjadrila, že by oprávneného chcela navštevovať a že sa jej u neho páči, podľa tvrdenia oprávneného u tohto nebola od novembra 2015 (a to ani za účelom, aby si prevzala darčeky na Mikuláša a Vianoce), rovnako nenavštívila ani svoju starú matku zo strany otca, možno predpokladať, že matka maloletej nie len že nevyvíja adekvátne pôsobenie na maloletú, aby k realizácii striedavej osobnej starostlivosti dochádzalo, ale naopak je sama príčinou (alebo jednou z príčin), že sa táto nerealizuje.

Zo všetkého dosiaľ uvedeného má odvolací súd za to, že je v záujme maloletej, aby sa striedavá osobná starostlivosť tak, ako to vyplýva z právoplatného exekučného titulu, realizovala, pričom k ďalšej odvolacej argumentácii povinnej osobitne dodáva, že účelom vykonávacieho konania je účinne (t. j. efektívne a rýchlo) zabezpečiť splnenie povinnosti uloženej exekučným titulom. Uvedeným sa v prípade personálnej exekúcie sleduje, aby len v dôsledku svojvoľného nerešpektovania právoplatného a vykonateľného rozhodnutia o výchove maloletého dieťaťa povinným rodičom nedošlo k pretrhnutiu citových väzieb maloletého s rodičom oprávneným. Predmetná efektívnosť vykonávacieho konania za situácie, aká je v prejednávanom prípade, keď otec maloletej túto nemá vo výchove t. č. už 5 mesiacov, zo strany otca dosiaľ neboli zistené žiadne závažnejšie nedostatky vo výchove maloletej a zároveň sa na okresnom súde pod sp. zn. 31 P/199/2015 vedie základné konanie o návrhu povinnej na zmenu úpravy práv a povinností rodičov k maloletej, v ktorom je znalecké dokazovanie nariadené, potom neodôvodňuje vykonávanie

d'alsieho dokazovania v tomto vykonávacom konaní (osobitne nie formou znaleckého dokazovania vzhľadom na jeho časovú náročnosť a zjavnú duplicitnosť), ale naopak plne odôvodňuje vydanie odvolaním napadnutého uznesenia okresným súdom.»

Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom odôvodnenia rozsudku krajského súdu argumentáciu sťažovateľky namietajúcu nesprávne závery krajského súdu v podstatnej otázke sporu (t. j. či v danom prípade boli dané okolnosti svedčiacie o rozpore výkonu striedavej starostlivosti rodičov o maloletú so záujmom maloletej) nevyhodnotil ako spôsobilú spochybnit' ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu a nezistil, že by posudzované uznesenie bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou, či nedostatočne odôvodnené, a tým mohol zakladať dôvod na zásah ústavného súdu v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy.

Keďže ústavný súd nezistil možnosť porušenia sťažovateľkou označených práv uznesením krajského súdu, odmietol jej sťažnosť v tejto časti z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na to, že sťažnosť ako celok bola odmietnutá, bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky formulovanými v petite jej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2016